

■ ΙΣΤΟΡΙΑ

Το όραμα της Ιωνίας

Τραγικές σελίδες της ιστορίας μας

Σημείωμα του ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΥ

Το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ) εκκλοφόρησε πρόσφατα, σε μετάφραση της Λίνας Κάσδαγλη, ένα περιπούδαστο ιστορικό πόνημα, που στο εξωτερικό έχει διαγράψει μια εντυπωσιακή επιτυχία.

Πρόκειται για την ιστορική μελέτη του φίλου και γνωστού φιλέλληνα διπλωμάτη Michael Clewellun Smith «Το όραμα της Ιωνίας» - Η Ελλάδα στη Μικρά Ασία, 1919 - 1922.

Το πρωτότυπο εξεδόθη στα αγγλικά το 1973 και απετέλεσε τη διδακτορική διατριβή του συγγραφέα στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Το βιβλίο έχει τόσο πλούτο στοιχείων από επίσημα ντοκουμέντα της εποχής που λέγεται ότι το Φόρεϊν Όφισ το συνιστά σε όλους τους Βρετανούς διπλωμάτες που τοποθετούνται σε χώρες της Μέσης Ανατολής.

Η μετάφρασή του χρειάστηκε 30 ολόκληρα χρόνια, αφού η κυκλοφορία του στην Ελλάδα - όπως μου έλεγε ο ίδιος -, με τις αντικειμενικές ιστορικές παρατηρήσεις του, θα προκαλούσε θέμα για τη διπλωματική του καριέρα. Είχε διατελέσει επιτετραμμένος της βρετανικής πρεσβείας στην Αθήνα για 3 χρόνια και πρεσβευτής της χώρας του στην περίοδο 1996 - 1999.

Έχει γράψει αρκετά βιβλία για την Ελλάδα και έχει δημοσιεύσει την ιστορία του παλαιού κτιρίου της βρετανικής πρεσβείας στην Αθήνα (πρώην οικία Ελευθερίου Βενιζέλου).

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ήδη στην πρώτη σελίδα ένα κείμενο από τα απομνημονεύματα του Ουίνστον Τσώρτσιλ, που αποτελεί και την επεξήγηση των 575 σελίδων του βιβλίου.

«Αυτή η ιστορία», έγραφε ο Τσώρτσιλ για τη Μικρασιατική Καταστροφή, «μας γυρίζει πίσω στην κλασική εποχή. Είναι αληθινή αρχαία τραγωδία, με την

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

(Φωτογραφία στο Παρίσι, το 1923.)

τύχη πρόθυμη θεραπευρίδα της μοίρας. Όσο κι αν η ελληνική φυλή έχει αλλάξει κατά το αίμα και το ποιόν της, τα χαρακτηριστικά της τα βρίσκουμε απεράλλαχτα από τον καιρό του Αλκιβιάδη. Όπως παλιά, τους Έλληνες τους ενδιέφερε πάνω απ' όλα η πατρίδα και, όπως παλιά, τη στιγμή της κρίσης, είχαν επικεφαλής έναν από τους πιο μεγάλους άνδρες της ιστορίας τους. Το αμοιβαίο παιχνίδι ανάμεσα στην αγάπη των Ελλήνων για την πολιτική και στην επιρροή που ασκούσε επάνω τους ο Βενιζέλος αποτελεί τη δράση του έργου. Το σκηνικό και ο φωτισμός είναι ο Μεγάλος Πόλεμος και το θέμα το **Πώς η Ελλάδα κέρδισε την αυτοκρατορία των ονείρων της και πώς την απέρριψε όταν ξύπνησε**».

Πάνω σ' αυτό το αποκαλυπτικό για την ελληνική φυλή κείμενο του Τσώρτσιλ ξετυλίγεται από τον Μ.Κ. Σμιθ η εξέλιξη της τραγωδίας.

Παραθέτει σημαντικά και άγνωστα

στοιχεία επίσημων αρχείων που αποκαλύπτουν πώς εγκλωβίσθηκε η χώρα στο μικρασιατικό πρόβλημα: Την έμμονη ιδέα του Βενιζέλου ότι θα ήταν δυνατή η σταθερή παρουσία του ελληνικού κράτους στη Σμύρνη, τις διαφορές συμφερόντων των Συμμάχων νικητών του πολέμου που δεν εξυπηρετούσαν τα ελληνικά συμφέροντα, τον ύπο-

πτο ρόλο της Ιταλίας και την επαμφοτερίζουσα στάση της Γαλλίας, τις αμφιβολίες των Άγγλων πολιτικών, εκτός του Λούδ Τζωρτζ, που έμεινε μέχρι το τέλος πλάι στο Βενιζέλο, αλλά που δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει τις αρνήσεις του βρετανικού Γενικού Επιτελείου και των συνεργατών του.

Ο συγγραφέας αναλύει τις επιπτώσεις που είχε η εκλογική ήττα του Ελευθερίου Βενιζέλου το Νοέμβριο του 1920, την αδυναμία της τότε Ηνωμένης Αντιπολιτεύσεως να ακολουθήσει μια σταθερή πολιτική παραμονής ή αποχώρησης από τη Μικρά Ασία, την τύφλωση του Ελληνικού Γενικού Επιτελεί-

ου να αναγνωρίσει το επισφαλές ενός τεραστίου μετώπου επιχειρήσεων στις αχανείς εκτάσεις των ερήμων της Μικράς Ασίας, την ιδιομορφία της συμπεριφοράς του αξίου κατά τα άλλα Έλληνα γενικού αρμοστού Στεργιάδη, την ικανότητα του Μουσταφά Κεμάλ να οργανώσει εκ του μηδενός έναν αξιόμαχο στρατό και, τέλος, τη συμφορά των ημερών του Αυγούστου 1922 και της καταστροφής της Σμύρνης.

Θα συνιστούσα στους αναγνώστες μας να διαβάσουν το «Όραμα της Ιωνίας». Θα λάβουν απαντήσεις για πολλά ερωτήματα που περιρρέουν την ιστορική ατμόσφαιρα εδώ και 80 χρόνια.

Και, το κυριότερο, μπορούν να προβληματισθούν για τις επιπτώσεις από ένα προαιώνιο σαράκι της φυλής: τον εθνικό διχασμό.

Αξίζει κανείς να τα πληροφορηθεί όλα αυτά από έναν αδέκαστο παρατηρητή και ερευνητή.